

בש"פ 6531/16 - אנדריי ציקנובסקי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6531/16

כבוד השופטת ע' ברון
אנדריי ציקנובסקי

לפני:
המבקש:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשה למתן רשות לערור על החלטת בית המשפט
המחוזי בבאר שבע מיום 9.8.2016 ב-עמ"ת
13151-08-16 שניתנה על ידי כבוד השופט י' פרסקי

עו"ד משה סרוגוביץ; עו"ד אילן אמויאל

בשם המבקש:

עו"ד מירי קולומבוס

בשם המשיבה:

החלטה

1. ביום 8.6.2016 הוגש נגד המבקש כתב אישום בגין עבירה של החזקת סמים שלא לצריכה עצמית לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973. כעולה מעובדות כתב האישום, ביום 23.5.2016 בשעה 14:59 או בסמוך לכך נערך חיפוש בדירתו של המבקש באילת, ובארון בדירה נמצאו 4,360 גרם של סם מסוכן מסוג AMB-5F. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצרו של המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

בדיון שהתקיים ביום 14.6.2016 הסכים בא-כוח המבקש לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, אך טען לאכיפה

עמוד 1

בררנית שעה שלא הוגשו כתבי אישום נגד שניים אחרים המעורבים בפרשה. בהחלטה מיום 22.6.2016 קבע בית משפט השלום (כבוד השופט ג' שלמה טייב) כי אכן קיימות ראיות לכאורה וכן שקמה עילת מעצר סטטוטורית של מסוכנות לנוכח כמות הסם הרבה שנתפסה; וכי המסוכנות מתעצמת לנוכח עברו הפלילי של המבקש, הכולל עבירות אלימות. בית המשפט דחה את טענת האכיפה הבררנית שבפי המבקש והורה על עריכת תסקיר מעצר בעניינו, שהוגש לבית המשפט ביום 5.7.2016.

2. תסקיר המעצר התמקד בהתמכרותו של המבקש לסמים. צוין בתסקיר כי מסוכנותו של המבקש גוברת בעת צריכה של חומרים משני תודעה, וכי עם זאת הוא מעוניין להיגמל מסמים מתוך מוטיבציה פנימית כנה. על סמך התרשמותו החיובית מרצונו של המבקש להתחיל בתהליך גמילה, המליץ שירות המבחן לשקול שחרור המבקש לחלופת מעצר טיפולית ארוכת טווח; ובאופן ספציפי הומלץ לאפשר לו לגשת לריאיון קבלה לקהילה הטיפולית "רוח במדבר" (להלן: מרכז הגמילה) לצורך בחינת התאמתו. ביום 7.7.2016 ניתנה החלטה שלפיה המבקש יובא לריאיון כאמור, והדיון נדחה לצורך הכנת תסקיר משלים, שהוגש ביום 2.8.2016. מהתסקיר המשלים עולה כי המבקש נמצא מתאים להשתלב במרכז הגמילה, ושירות המבחן המליץ על שחרורו לחלופה זו לנוכח התרשמותו, כפי שבאה לידי ביטוי גם בתסקיר הראשון, כי המבקש אכן מעוניין להתחיל בתהליך גמילה. עם זאת, צוין כי מרכז הגמילה אינו מסגרת הרמטית - תקופת הטיפול כוללת חופשות, והמבקש רשאי לעזוב את המרכז בכל עת מרצונו החופשי; וככל שייצא ממרכז הגמילה, עזיבתו תדווח לרשויות אכיפת החוק. כמו כן הומלץ כי במקרה שיעזוב את מרכז הגמילה, ישהה המבקש תחת פיקוחה של בת-זוגו, הגב' אירינה בולושוב (להלן: בולושוב). ביום 4.8.2016 התקיים דיון נוסף בבקשה למעצרו של המבקש עד תום ההליכים, כאשר בפני בית המשפט הונח התסקיר המשלים וכן נשמעה עדותה בעל פה של קצינת המבחן; ובו ביום ניתנה החלטה שבמסגרתה קיבל בית משפט השלום (כבוד השופטת מ' וולפסון) את המלצת שירות המבחן והורה על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר במרכז הגמילה. בית המשפט קבע כי המבקש מעוניין לעבור תהליך גמילה מתוך מוטיבציה פנימית, וכי בנסיבות המקרה מוצדק להתחיל בהליך בהזדמנות הראשונה; דהיינו, כבר בעת הליכי המעצר ולא לחכות עד לשלב הענישה, ככל שהמבקש יורשע.

3. המשיבה הגישה ערר על החלטה זו, וביום 9.8.2016 בית המשפט המחוזי (כבוד השופט י' פרסקי) קיבל את הערר והורה על מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בית המשפט המחוזי ציין כי לפי הלכת סויסה (בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' אשר סויסה (21.3.2011); להלן: הלכת סויסה) שחרור לחלופה של הליך שיקומי של גמילה שטרם החל עובר למעצר, הוא החריג לכלל שלפיו יש להורות על הליך שיקומי רק לאחר גזירת העונש; וניתן לחרוג ולהורות על הליך שיקומי כחלופת מעצר רק אם סיכויי ההצלחה שלו גבוהים ואם יש בהליך כדי לספק מענה הולם למסוכנות הנשקפת מהנאשם. בנסיבות המקרה, ומשלא מדובר בתהליך גמילה שהחל עובר למעצר, קבע בית המשפט המחוזי כי לא היה מקום להורות על חלופת מעצר שיקומית. בתוך כך הודגש כי המבקש יוכל לצאת ממרכז הגמילה בכל עת שיחפוץ, והתכנית אף כוללת חופשות מחוץ למרכז. אשר לבולושוב נקבע כי היא אינה מתאימה לשמש כמפקחת במקרה שבו המבקש יעזוב את מרכז הגמילה כאמור, מכיוון שבעבר היא סיפקה למבקש סמים ואף נעצרה יחד איתו במסגרת הפרשה דנן. בנסיבות אלו, ולנוכח עברו הפלילי, נקבע כי אין במסגרת השיקומית כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מן המבקש. בנוסף נקבע כי לא הוכח שסיכויי הגמילה של המבקש גבוהים, וזאת בייחוד שעה שבעברו, במסגרת פרשה אחרת, למבקש כבר הוצע להשתלב בהליך של גמילה אך הוא בחר שלא לעשות כן.

על החלטה זו הגיש המבקש את בקשת הרשות לערור שלפניי, כשטענתו העיקרית היא כי הלכת סויסה מנוגדת לעיקרון החוקתי בדיני המעצרים שלפיו חירות החשוד היא הכלל והמעצר הוא החריג; וכי גם לפי הלכת סויסה היה מקום להורות על שחרורו לחלופת גמילה. זאת לנוכח רצונו הכן להיגמל; האינטרס הציבורי שבגמילתו; וסיכויי השיקום

הגבוהים, לשיטתו. לטענתו, אין חלופת מעצר שהיא הרמטית, והחלופה המוצעת במרכז הגמילה די בה כדי לאיין את מסוכנותו של המבקש.

4. לא ראיתי מקום להיעתר לבקשה ודינה להידחות, אף ללא קבלת תגובה מאת המשיבה. מדובר בבקשת רשות לערור ב"גלגול שלישי", ובבקשות מעין אלו נוהגת אמת מידה מצמצמת הדומה במהותה לזו שהותוותה בעניין חניון חיפה (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)). על פי אמת מידה מצמצמת זו, רשות לערור תינתן רק במקרים חריגים שבהם מתעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית, החורגת מעניינם של הצדדים להליך. כן מדובר במקרים בהם מתקיימות נסיבות פרטניות חריגות ומיוחדות המצדיקות זאת, כגון פגיעה לא מידתית בזכויות הנאשם או אי מתן משקל ראוי לשלום הציבור ולביטחונו (ראו למשל, בש"פ 3937/16 גביבולייב נ' מדינת ישראל (15.6.2016); בש"פ 2786/11 ג'ריס נ' ג'ריס (17.4.2011)). לא מצאתי כי הבקשה דן מגלה עילה למתן רשות לערור. חרף ניסיונו של המבקש לשוות לעניינו נופך כללי ועקרוני, למעשה ההחלטה נושא הבקשה מיישמת את אמות המידה שנקבעו בפסיקה על המקרה הקונקרטי, ואבאר.

בהלכת סויסה נקבע כאמור כי פנייה להליך שיקומי, ככלל מקומה במסגרת ההליך העיקרי בתיק ולא במסגרת הליכי המעצר, אלא אם כן מדובר בהליך גמילה שכבר החל עובר למעצר; או שטרם החל, אולם סיכויי הגמילה גבוהים ויש במסגרת הטיפולית כדי לאיין את מסוכנותו של הנאשם. לא מצאתי טעם טוב לעיין מחדש בהלכה זו, ויצוין כי גם המבקש מציין בנימוקיו כי הלכת סויסה קובעת אמות מידה מקילות ביחס למצב המשפטי ששרר קודם לכן, שלפיו שחרורו של נאשם לחלופה של הליך גמילה התאפשר רק אם זה החל טרם המעצר. לגופו של עניין, אין מקום להתערבות באופן שבו בית המשפט המחוזי החיל את הלכת סויסה במקרה דנן. אין מחלוקת כי מרכז הגמילה אינו חלופה הרמטית, ונראה כי הוא אף רחוק מכך – המבקש רשאי לצאת מהמרכז מתי שיחפוץ, וככל שיבחר לעשות כן עליו להימצא תחת פיקוחה של בולושוב, מי שבעבר סיפקה למבקש סמים; ויוזכר כי התסקיר הראשון הצביע על צריכת הסמים כגורם המרכזי למסוכנותו של המבקש. משכך, ולנוכח עברו הפלילי של המבקש, על פניו קביעת בית המשפט המחוזי שלפיה אין בחלופה המוצעת כדי לאיין את מסוכנותו של המבקש היא במקומה; והוא הדין בנוגע לספקנותו של בית המשפט באשר לסיכויי ההצלחה של הליך הגמילה לעת הזו, בין היתר בהינתן העובדה שלמבקש כבר עמדה האפשרות לפנות להליך שיקומי בעבר והוא נמנע מלעשות כן.

התוצאה היא שאני מורה על דחייתה של בקשת הרשות לערור.

ניתנה היום, ב' באלול התשע"ו (5.9.2016).

ש ו פ ט